

- 6.Електронний ресурс, режим доступу: <http://trinixy.ru/51020-dom-yajco-dlya-bezdomnyx-23-foto.html>
- 7.Електронний ресурс, режим доступу: <http://www.webpark.ru/comment/49815>
- 8.Державні будівельні норми України Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення ДБНВ.2.2-18:2007 Київ Мінбуд України, 2007р.
- 9.ЗАКОН УКРАЇНИ Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей, режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>
- 10.Соловій Л.С. Особливості формування спеціальних типів житла для бездомних: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури: 18.00.02 – архітектура будівель та споруд / Любов Степанівна Соловій; НУ "Львівська політехніка". - Львів, 2011. - 29 с.

Аннотация

Рассматриваются архитектурно - пространственные особенности мобильного и минимального жилья для бездомных за рубежом. Особое внимание уделяется мобильному жилью, как отдельной жилой единицы.

Ключевые слова: бездомность, бездомный, кабины для бездомных, минимальное жилье, мобильный домик, приют для бездомных.

Annotation

Examines architectural and spatial characteristics of mobile and minimum housing for homeless persons abroad. Special attention is given to mobile housing as a separate residential unit.

Keywords: homelessness, homeless, cabins for homeless, minimum housing, a mobile house, shelter for the homeless.

УДК 728.1

Я. Сідорова, магістрант
Ю.Ф. Сазонова,
канд. арх.Полтавський національний
технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ЗАСОБИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ФАСАДІВ СЕКЦІЙНИХ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ

Анотація: у статті окреслені шляхи досягнення гармонійних композиційних рішень фасадів секційних житлових будинків, зокрема групи композиційних елементів та групи композиційних засобів-зв'язків.

Ключові слова: естетичне формування, композиційні елементи, композиційна структура, композиційні засоби-зв'язки.

Постановка проблеми.

Сучасні міжгалузеві дослідження свідчать про небезпечність ігнорування вимог до якості житлового середовища.

Актуальність вивчення проблеми формування позитивного естетичного житлового оточення обумовлене безпосереднім впливом естетичних характеристик житлового середовища на психо-фізіологічний стан користувачів.

Активне будівництво сучасного «масового житла» найчастіше демонструє надання переваги вирішенню сьогоденних економічних прибутків, натомість поглиблює проблему дефіциту естетично сприятливого оточення мешканців міст.

Розв'язання проблеми пов'язане з детальним вивченням діапазону естетичної гармонізації фасадів секційних житлових будинків та шляхів доцільного використання композиційних засобів.

Аналіз останніх досліджень.

Пошуку рішень проблем естетичного формування архітектурного середовища, в тому числі композиційним рішенням житлової архітектури, присвячені наукові дослідження багатьох вчених, серед яких М. Бархін, Ю. Божко, М. Березін, А. Іконніков, Дж. Гібсон, В. Глазичев, І. Гнесь, Г. Осиченко, А. Раппопорт, Н. Степанян, М. Федоров, В. Шимко та ін.

У наукових дослідженнях та публікаціях Н. Габреля, А. Гончара, П. Казанцева, А. Крашеніннікова, Г. Лаврика, Ю. Лапіна, В. Ліцкевича, Б. Мержанова, С. Паршуткіна, В. Ярового висвітлюються окремі аспекти удосконалення умов комфортності житлового середовища.

Аналіз досліджень з даної проблематики виявив, що значна кількість наукових досліджень висвітлює взаємозв'язок функціональної, конструктивної та композиційної системи, втім аспекти естетичної гармонізації фасадів секційних житлових будинків в сучасних умовах потребують детального вивчення.

Результати дослідження.

Особливості підходів до естетичного формування архітектури житлових будинків пов'язані із загальними та індивідуальними умовами системи забудови міст, а також із соціально-демографічними характеристиками потенційних мешканців.

Естетика архітектури житла має бути раціональною та обумовленою функціональною логікою, доцільністю конструктивних рішень та властивостей матеріалів, орієнтації будинків та умов сприйняття композиційних рішень фасадів.

Секційні житлові будинки внаслідок застосування уніфікованих

елементів залишаються найбільш розповсюдженими в умовах міського будівництва. Такий тип будинків потребує виважених рішень для досягнення балансу між економічними показниками, характеристиками комфортності і естетичності.

Образне рішення секційного житлового будинку повинно базуватися на врахуванні специфічних умов: функціональної структури житлового будинку (квартири, секції) типу будинку, поверховості, а також конструктивних особливостей.[1,3]

Вибір типу житлового будинку – важливий крок для прийняття композиційного рішення, оскільки тип будинку обумовлює його об'ємну характеристику. Так, наприклад, односекційний тип будинку найчастіше має вертикальний об'єм, багатосекційний – може утворювати горизонтально розвинуту пластичну просторову систему, використовуючи секцію як закінчений елемент блокування (модуль). Отже, у секційних житлових будинках основним планувальним та композиційним елементом є секція, яка обумовлює ритмічне рішення фасаду.[1,2,3]

Композиційне рішення секції житлового будинку komponується з наступних елементів: загальна форма (силует); отвори; елементи композиційного членування фасадів; фактура поверхонь (стіни, покрівля, огороження, засклення), колір.[1,4,5,]

Чіткі межі фасаду будівлі дозволяють створити силует форми, який транслює основну інформацію про конкретний об'єкт. Виразний чіткий та структурно деталізований силует, добре виділяється у загальному масиві забудови і привертає увагу навіть на великих відстанях. Для секційних житлових будинків середньої поверховості рішення силуету може бути провідною композиційною темою. Виразний силует може формуватися за рахунок різної поверховості частин будинку, а також за допомогою скатних дахів, вкритих черепицею.

Втім не всі елементи фасаду, що формують силует мають рівнозначне інформативне навантаження. Найбільша роль у формуванні силуету фасадів секційних житлових будинків відведена ділянкам, на яких відбуваються різкі зміни напрямку контуру, де розташовуються деталі та кути.[5,6,8]

Базове композиційне рішення утворюється завдяки проєкції на фасадну площину віконних та дверних отворів, розташованих відповідно до об'ємно-планувального рішення будинку. Місце і ритм вікон та лоджій мало піддаються змінам, так як їхнє зміщення обмежене нормативними вимогами. Така найпростіша композиційна структура демонструє функціональні завдання будівлі і несе найменше естетичне навантаження.

В рішенні секційного будинку при однаковій планувальній схемі усіх

поверхів, пластика об'єму підпорядкована в основному чіткому вертикальному ритму, створеному лоджіями, сходово-ліфтовими вузлами та ритмом частин будинку, що виступають, повторюючись на усіх поверхах. Ця властивість побудови секції та секційного житлового будинку призвела до переважного використання вертикальних ритмічних рядів, які значно збіднюють композиційні можливості рішення фасаду.[4,8]

З метою збагачення пластичного рисунку фасадів секційного житлового будинку по горизонталі, чи для зміни притаманного вертикального ритму, можливо використання варіативності планувальних рішень на різних поверхах.

Регулювання ускладнення естетичної організації фасаду відбувається завдяки використанню трьох масштабних рівнів композиційних членувань – крупних, середніх і дрібних.

До найбільш розповсюджених засобів крупних композиційних членувань фасадів секційних житлових будинків слід віднести облаштування ризалітів, зсув фрагментів будівлі, формування ламаних та криволінійних форм, включення об'єму терас, включення відкритих просторів у вертикальному чи горизонтальному напрямку по всій висоті чи протяжності будівлі. [2,8,7]

Середній масштаб композиційних членувань досягається різноманітним розташуванням, формою та групуванням літніх приміщень, виділенням об'ємів вертикальних комунікацій приміщень, що забезпечує вертикальний ритм членування фасаду.

Варіативність об'ємно-просторових елементів – лоджій, еркерів, балконів, стаціонарних сонцезахисних пристроїв – слугує засобами урізноманітнення форми крупних композиційних елементів фасадів секційних житлових будинків.[4,8]

Засобами дрібної пластики слугує рельєф поверхні стін, декоративні деталі для оздоблення отворів.

Колір використовується як активний композиційний засіб, що підвищує виразність будинку. Властивості кольору використовують для об'єднання чи розчленування, виявлення площинних елементів чи пластики фасаду, коректування пропорцій.

Загальне колористичне рішення може бути підпорядковане архітектурній формі, підкреслюючи та підсилюючи пластику фасаду за допомогою активних контрастних співвідношень.

Колористичне рішення може бути нейтральним щодо архітектурної форми завдяки використанню кольорових співвідношень, що не змінюють візуальних параметрів фасаду секційного житлового будинку.[8,11]

Структура колористичного рішення може бути автономною щодо архітектурної форми, отже колористичні елементи утворюють ритмічні

композиції, переважно не узгоджені з пластикою фасаду. В такому випадку відбувається візуальна деформація архітектурної форми.

Великий вплив на формування колориту здійснює забарвлення будівельних матеріалів (цегла, черепиця, камінь, дерево тощо), також використання значних зашкленених площин. В процесі проектування необхідно враховувати взаємозв'язок колориту та фактури природних чи штучних матеріалів.

Фактура матеріалів активно використовується для формування композиційних рішень фасадів сучасних житлових будинків. Фактура, як якісний стан поверхні споруди, поділяється на такі види: природня, оброблена, абстрактна. Великої актуальності набуло використання матеріалів з природньою фактурою, що одночасно вирішує завдання посилення виразності естетичного рішення фасаду секційного житлового будинку і візуальне узгодження з природним оточенням.[2,4,9]

В сучасних житлових будинках з простими формами та відсутністю складного декору проблема пропорцій відіграє першорядну роль. Чим простіше об'ємна структура, чим менше декоративних елементів, тим ясніше простежуються пропорції і тим більше значення вони набувають в загальній композиції секційного житлового будинку.

Цілісність естетичного рішення секційного житлового будинку виражається у закономірному взаємозв'язку розмірів частин та цілого. Співрозмірність частин житлового будинку обумовлюється призначенням та тектонічною структурою, яка забезпечується системою пропорцій.

Ритм – чергування різних елементів чи форм, які порівнюються за характеристиками. В архітектурі ритмічна закономірність сприймається за наявності трьох елементів, а метричний ряд утворюється за наявності чотирьох елементів. 5-7 елементів сприяють втраті самостійності елементів ряду. Для надання композиції завершеності, ритмічний ряд необхідно зупиняти.

З цією метою створюють згущення елементів ряду на кутках об'єму (пілястр, уступів, ніш), розширення крайніх простінків чи розташування крайніх простінків по осі.[2,5,6]

В архітектурі житла використовується такий розповсюджений вид симетрії, як дзеркальна. В композиції житлового будинку часто існує декілька площин симетрії: одна – є площиною симетрії для усієї композиції в цілому, а інші – відповідні окремі частини.

Все частіше зустрічаються композиції зі змішаною організацією побудови. Це дає змогу урізноманітнювати візуальне житлове середовище.

Проблема підпорядкованості частин виникає, коли функція житлового будинку визначається не єдиним процесом, чи сумою рівноцінних, як це буває

у будинках з підвищеною комфортністю.

Рівноцінність елементів порушує гармонію композиції. Форма, розділена на рівні частини послаблюється у своїй єдності, у зв'язку з тим, що рівнозначна інформативність ускладнює сприйняття. Для запобігання такої ситуації необхідно однакові елементи об'єднувати у велику форму, особливо у випадку наявності великої кількості елементів, коли кожен елемент не сприймається окремо. Також однакові частини можуть підпорядковуватися одному головному елементу, який відрізняється від них.

Пошук індивідуальних композиційних фасадних рішень потребує широкого спектру прийомів та засобів естетичної організації.

Композиційні рішення фасадів секційних житлових будинків створюються за допомогою таких прийомів та засобів:

- узгодження масштабів висоти поверхів, вікон, дверей, балконів;
- застосування різноманітних об'ємно-просторових форм, ритмічних і пластичних елементів;
- групування вікон, балконів, лоджій, виділення частин фасадів різним кольором і фактурою поверхні;
- ритмічне компонування повторюваних елементів (посекційно, поквартирно);
- об'єднання елементів фасадів у єдиний композиційний елемент та підкреслення його за рахунок фактури, кольору чи декору;
- виявлення композиційних осей у вигляді входів до будинку, виділенням сходових клітин, сітки вікон, групуванням балконів, лоджій, еркерів;
- акцентування входів у житлові будинки;
- використання огорожень-екранів балконів і лоджій з різними варіантами рисунку і площини (суцільні, решітчасті, рельєфні тощо);
- виявлення виразних властивостей природних та штучних матеріалів;
- включення до композиційного рішення фасадів таких декоративних елементів як панно, мозаїка, кераміка, різьблення тощо;
- використання національних мотивів та традиційних елементів декорування фасадів житлових будинків.

Висновок. Особливості композиційних рішень фасадів житлових будинків обумовлені їхньою роллю у загальній системі забудови, яка може висувати різні, часом протилежні вимоги щодо використання композиційних прийомів та засобів, зокрема масштабу, ритму, симетрії та контрастності.

Специфіка архітектури житлових будинків полягає у тому, що до сучасних композиційних рішень фасадів висувуються вимоги забезпечення індивідуальності та виразності, проте урахування функціональної та

конструктивної системи обмежує траєкторії естетичних концепцій.

Для ефективного розв'язання проблеми пошуку композиційних рішень фасадів секційних житлових будинків використовують гнучкі планувальні рішення функціональних елементів та активне включення різноманітних декоративних елементів та властивостей матеріалів.

Подальший напрямок дослідження планується зосередити на вивченні зарубіжного досвіду використання національних архітектурно-художніх традицій у сучасному проектуванні секційних житлових будинків.

Література:

1. Аракелян Р. Г. Повышение качеств жилой среды с учетом ценностей традиционных жилых образований (на примере территории Армянского нагорья): диссертация на соискание научн. степени канд. архитектуры: спец. 05.23.21 / З. Г. Аракелян – Москва, 2011. – 179 с.
2. Березин М. П. Пространство восприятие — поведение. Вопросы архитектуры в работах зарубежных теоретиков // Строительство и архитектура Ленинграда, 1975 г. №7, - Ленинград: Лениздат, С. 39 - 42.
3. Глазычев В. Л. Социозкологическая интерпретация городской среды./ В.Л. Глазычев – М.: Наука, 1984. –180 с.
4. Гнесь І.П. Багатоквартирне житло: тенденції еволюції: монографія/ І. П. Гнесь. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 652 с.
5. Городская среда и драматургия архитектурной композиции // Проблемы теории и истории архитектуры. — Сборник научных трудов №5: Архитектурная деятельность и формирование окружающей среды / Ред. А.Рябушин, А. Раппопорт — М.: ЦНИИП градостроительства, 1979. — С.34—44.
6. Иконников А. В. Функция, форма, образ в архитектуре/ А. В. Иконников — М.: Стройиздат, 1986. — 288 с
7. Иконников А. В. Художественный язык архитектуры / А. В. Иконников — М.: Искусство, 1985. — 176 с.
8. Иконников А. В. Эстетические проблемы массового жилищного строительства / А. В. Иконников — М.: Стройиздат, 1966. — 160 с
9. Иовлев В. И. Экопсихология для архитекторов: процесс и форма: учеб. пособие / В. И. Иовлев – Екатеринбург: Архитектон,1996.– 304 с.
10. Шимко В. Т. Основы дизайна и средовое проектирование / В. Т. Шимко — Архитектура С, 2007. — 160 с.
11. Frick D. The Quality of Urban Life: Social Psychology and Physical Conditions/ Ed. By D. Frick .– Berlin, N.Y. : W/ de Gruyter, 1986.– 261 p.

Аннотация

В статье показаны пути достижения гармоничных композиционных решений фасадов секционных жилых домов, в особенности группы композиционных элементов и группы композиционных средств, выполняющих функцию связей.

Ключевые слова: эстетическое формирование, композиционные элементы, композиционная структура, композиционные средства-связи.

Annotation

The article shows that the ways to achieve harmonious solutions composite facades sectional residential buildings, including a group of compositional elements and compositional tools-connections.

Key words: aesthetic formation, compositional elements, compositional structure, compositional tools-connections.

УДК 725.89

В.В.Самойлович*Проф.***Е.Т.Гусейнов***Аспирант**Київський національний університет будівництва і архітектури.***ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ АРХІТЕКТУРНИХ РІШЕНЬ
ГОТЕЛІВ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ АЗЕРБАЙДЖАНУ**

Анотація: в статті визначено основні експлуатаційні і естетичні вимоги до перспективних архітектурних рішень готелів в туристичній сфері Азербайджану.

Ключові слова: Туризм в Азербайджані, готельний сектор, архітектурні вимоги.

Постановка проблеми: Поступове відродження екології Азербайджанської республіки обумовлює інтенсивний розвиток туризму в країні.

Як свідчить світовий досвід, туризм в багатьох країнах є джерелом отримання валютних коштів, необхідних для розрахунку з зовнішніми платежами.

Одною з найважливіших складових туризму є готелі, виразна архітектура яких у сполученні з якісною роботою сервісних служб, має вирішальне значення для подальшого розвинення туристичного комплексу.